

חיל האוויר במלחמה

העיקריות בזירה המצרית מילא חיל האוויר תפקיד חשוב; כך בעצירת הצליחה המצרית ל-24 שעות ביממה הקריטית של 7 באוקטובר ובזאת מבחינתו יצר את התנאים הדרושים למתקפת-נגד פיקודית בדרום; כך במערכת הצליחה וכך בכיתור הארמיה ה-3. בזירה הסורית שמר חיל האוויר רוב הזמן על שמים נקיים מעל כוחות צה"ל כולל במובלעת בהפילו 135 מטוסי אויב. בזירה זו אף עבר לתקיפת מטרות אסטרטגיות כמו המטכ"ל בדמשק, מתקני חשמל, מים ותשתיות ומפעלי תעשייה בעומק סוריה. לתקיפות אלו הייתה תרומה מצטברת ראויה לציון במהפך שחל בזירה זו. לגולת הכותרת בזירה זו הגיע במבצע "קינوح" לכיבוש החרמון (שעמדנו עליו) בעשותו את המבצע המוטס האופרטיבי המורכב והגדול ביותר בתולדות צה"ל (בתוך כך אף השמיד ארבע סוללות טק"א).

במלחמת יום הכיפורים איבד חיל האוויר 102 מטוסים, מהם 57 מאש ההגנה האווירית של האויב. שיעור אבדות זה מלמד בבירור על מעורבות החיל בלחימה ביבשה, לפני השגת עליונות אווירית מעל שדה הקרב, כמתבקש מתורת הלחימה. האלוף בני פלד, מפקד החיל במלחמה, נאלץ לקבל החלטה קשה זו בשל המצב החמור ששרר בזירות הלחימה בפתיחת המלחמה. הימים הראשונים היו אף מרובי האבדות לחיל האוויר. ככל שנמשכה המלחמה, כך רושם איכות החיל וטייסיו ניכר באבדות שהסבו לאויב ובהשגת העליונות האווירית בסופו של דבר. בזירה המצרית, תקיפת מערכי הטק"א מכיוון פורט סעיד דרומה באופן שיטתי והשמדת בסיסי הטילים המצריים בידי כוחות היבשה ממערב לתעלה אפשרו גם יחד בסופו של דבר השגת עליונות אווירית מוחלטת תוך הפלת 235 מטוסים מצריים והשמדת 43 סוללות טילי ק/א. בכל המערכות

סוריה ומצרים בהקנתו חופש פעולה מלא לחיל הים הישראלי להפגז מטרות חוף בשתי המדינות ובהן מתקני נפט ושאר יעדים אסטרטגיים. בזירה זו הפעיל חיל הים את שייטת 13 בפשיטה מוצלחת (מבצע "ליידי") על נמל פורט סעיד בהשמדה סטי"ל וכלי שיט נוספים בנמל זה.

בזירת ים סוף הצליח חיל הים בפיקודו של אל"ם זאב אלמוג להשיג עליונות בכוחות ובאמצעים קטנים יחסית (לחיל הים לא היו סטי"לים בזירה זו). המגמה הייתה למנוע הנחתת כוחות מצריים על גדתו המזרחית של מפרץ סואץ ולאפשר הנחתת אוגדה ישראלית על גדתו המערבית (מבצע "אור ירוק") - מבצע שלא בוצע.

חיל הים עמד במשימותיו אלה בהצלחה רבה. ביוזמה ובתוקפנות תקפה שייטת 13 שלוש פעמים את נמל ע'דקה המצרי בהשמדה שני סטי"לים. כוחות הדבורים תקפו את המעגנים המצריים במערב המפרץ והשמידו סירות רבות עמוסות חיילי קומנדו מצריים שהתכוונו לנחות במזרח המפרץ - בשטחנו - וכן סירות משמר וסיוור מצריות. בכך יצרו את התנאים לביצוע מבצע "אור ירוק" (הנ"ל) ולאחר כיבוש נמל עדביה בידי אוגדה 252 במערב המפרץ (מדרום לעיר סואץ) סייע חיל הים בתספוק הכוחות ובפינוי שבויים ושלל. המצרים טוענים כי הם חסמו את ים סוף באזור באב אל-מנדב - בדרומו, אולם ישראל לא השתמשה בנתיב שיט זה במהלך המלחמה כלל.

שלא ככלל צה"ל, חיל הים לא הופתע מפתיחת המלחמה וב-6 באוקטובר היו יחידותיו בים בכוננות גבוהה. במהלך שנות ה-60 בנה חיל הים תפישה ייחודית של הכרעה בים באמצעות ספינות טילים קטנות. החיל בנה את מרבית כוחו על בסיס ספינות טילים מסוג "סער" (450 טונות) ו"רשף" (750 טונות) המצוידות בטיילי ים/ים מסוג "גבריאל" המשייטים מעל הגלים לטווח של 20 ק"מ.

נוסף על כך בנה חיל הים מערך נחיתה משמעותי שנועד להנחית כוח אוגדתי מעבר למפרץ סואץ לאיגוף מערכי ההגנה המצריים לגדות התעלה.

שייטת 13 (הקומנדו הימי) נבנתה מחדש. לאחר מלחמת ששת הימים חושלה בקרבות מלחמת ההתשה והייתה בכשירות גבוהה למבצעים מיוחדים. האלוף בנימין (ביני) תלם, מפקד חיל הים במלחמה, נדרש לשלוט בשתי זירות מרוחקות ומנותקות זו מזו: זירת הים התיכון שראה בה זירה עיקרית; וזירת ים סוף, שלשליטה עליה נעזר בגיוסו של מפקד חיל הים לשעבר האלוף אברהם בוצר (צי"טה).

בזירת הים התיכון השיג חיל הים הישראלי עליונות ימית מוחלטת בתוך שלושת ימי הלחימה הראשונים. מש"ט 3 (מפקד שייטת הסטי"לים) אל"ם מיכאל ברקאי (יומי) שנקט טקטיקה תוקפנית לעילא, השמיד בקרבות בים הפתוח 12 סטי"לים סוריים ומצריים בקרבות הסטי"לים הראשונים בעולם - לטקיה ובלטים - ומרגע זה ריתק לנמלים או גירש ללב ים את ציי

